

SÚČASNOSŤ A PERSPEKTÍVY FINANCOVANIA CEZHRANIČNEJ SPOLUPRÁCE PRI KATASTROFÁCH

*COINCIDENCE AND PERSPECTIVES FUNDING OF THE CROSS BORDER
COOPERATION IN TIME OF DISASTERS*

Stanislav FILIP

Úvodom

Susediace krajiny zvyčajne spájajú :

- spoločné dejiny,
- rodinné väzby,
- kultúra,
- hospodárske aktivity,
- **krízové javy, ktorých nepriaznivé účinky presahujú štátne hranice a môžu ohroziť životy a zdravie občanov, majetok, životné prostredie, duševné a kultúrne dedičstvo susediacich krajín**

Teoretické a právne východiská cezhraničnej spolupráce

- **CS sú spoločné aktivity** medzi miestnymi a územnými samosprávami, inými orgánmi a subjektmi verejnej správy zapojených do týchto aktivít smerujúce na posilnenie a rozvoj vzťahov dobrého susedstva,
- **cieľom CS** je prispievať k upevneniu dobrých susedských vzťahov, vzájomného porozumenia a spolupráce SR so susednými krajinami
- **CS vychádza z Európskeho rámcového dohovoru o cezhraničnej spolupráci medzi územnými celkami alebo orgánmi podpísaný v Madride 21. mája 1980**

Aktéri cezhraničnej spolupráce

- **Ústredná úroveň** – prezident, vláda SR, parlament, príslušné ministerstvá
- **Regionálna úroveň** – krajské úrady (obvodné úrady v sídle kraja) a samosprávny kraj,
- **Miestna úroveň** – obec

Len v rozsahu a spôsobe výkonu svojich kompetencií, ktoré aktérom priznávajú vnútroštátne predpisy !!!

Rozsah a oblasti cezhraničnej spolupráce

- vo všeobecnej rovine stanovujú dvojstranné medzivládne dohody SR s:
 - Poľskou republikou (18. 8. 1994),
 - Českou republikou (2. 11. 2000),
 - Ukrajinou (5. 12. 2000),
 - Maďarskou republikou (23. 4. 2001),
 - Rakúskou republikou (25. 10. 2003)

Oblasti spolupráce

- regionálny rozvoj,
- cezhraničná doprava,
- územné plánovanie,
- ochrana prírody, životného prostredia, odpadové hospodárstvo,
- vzdelanie, kultúra, šport, voľný čas,
- **zdravotníctvo,**
- cestovný ruch a turizmus,
- poľnohospodárstvo a výživa,
- sociálne veci,
- **vzájomné poskytovanie pomoci pri katastrofách,**
- **prevencia kriminality.**

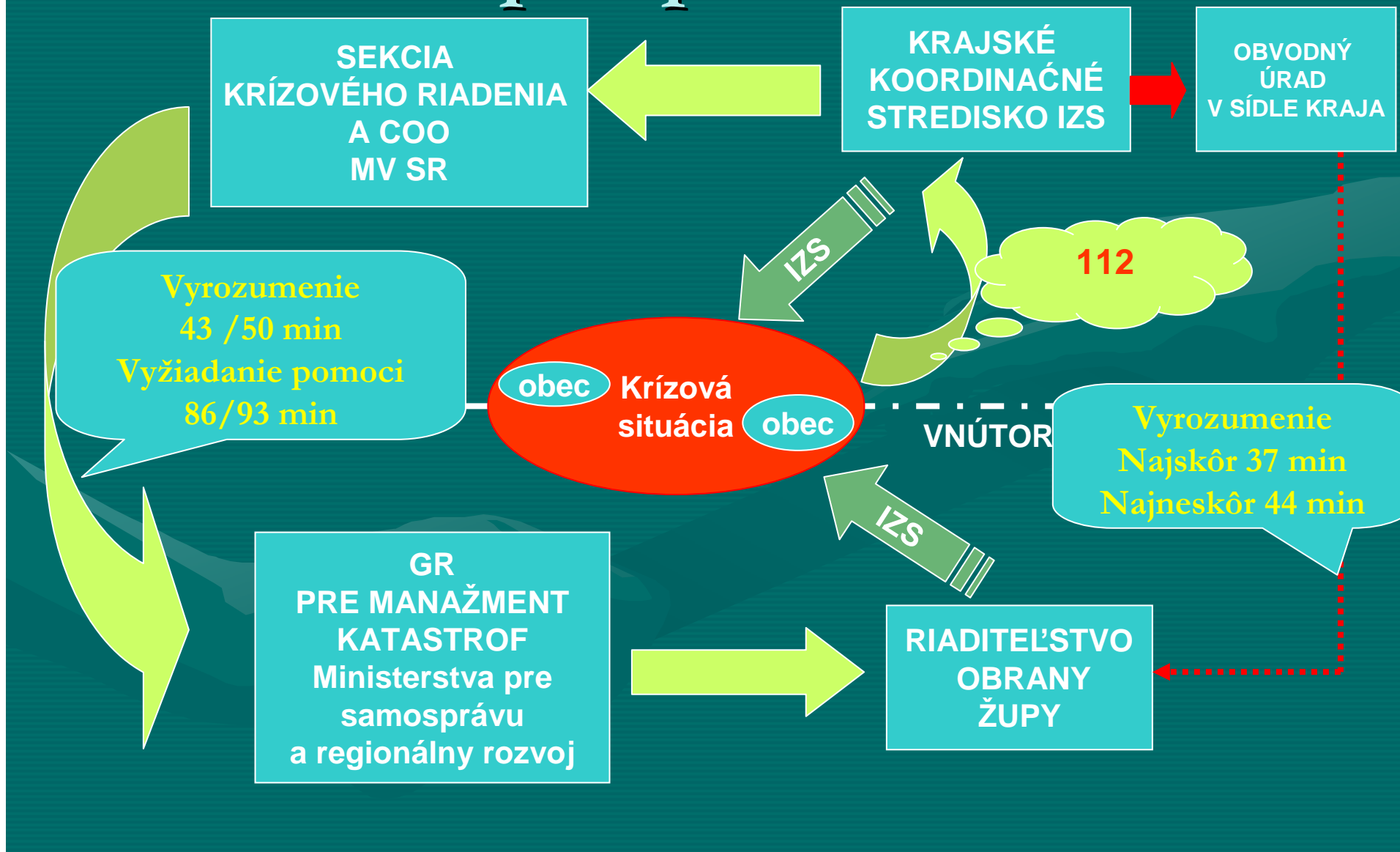
Súčasný stav cezhraničnej spolupráce pri živelných pohromách a katastrofách

- **rozsah spolupráce a kompetencie aktérov** v danej oblasti stanovujú dvojstranné dohody SR so susednými krajinami. (V priebehu rokov 1994 až 2003 uzavreté so všetkými susednými krajinami),
- súčasný stav spolupráce s ČR, PR, MR a RR, zodpovedá hraničnému režimu na vnútornej hranici EÚ.
- spolupráca SR s Ukrajinou zodpovedá hraničnému režimu na vonkajšej hranici EÚ
- **Obsah spolupráce:**
 - spoločné organizovanie a uskutočňovanie preventívnych opatrení,
 - vzájomné informovanie o živelných pohromách a katastrofách,
 - poskytovanie vzájomnej pomoci,
 - spoločný výcvik odborníkov,
 - výmenu vedeckých a technických informácií a riešenie spoločných vedeckých úloh,
 - organizovanie a uskutočňovanie spoločných cvičení.

Kompetencie aktérov cezhraničnej spolupráce

- **Ministerstvo vnútra SR** – kompetentný národný orgán na:
 - vzájomné **informovanie** o vzniknutých krízových javoch,
 - **vyžadovanie resp. schvaľovanie požadovanej pomoci** pri záchranných prácach,
 - **schvaľovanie dovozu resp. vývozu výbavy a predmetov** záchranných zborov na zmiernenie nepriaznivých následkov cez štátnu hranicu
- **Krajský úrad** – kompetentný regionálny orgán na:
 - výmenu informácií o potenciálnych bezpečnostných rizikách na vymedzenom pohraničnom území,
 - plánovanie a organizovanie spolupráce a udržiavanie priamych kontaktov medzi územnými orgánmi krízového riadenia,
 - výmenu expertov,
 - organizovanie spoločných cvičení záchranných a bezpečnostných zložiek podľa scenárov existujúcich rizík krízových javov v pohraničnom pásme.

Súčasný model cezhraničnej spolupráce

Hodnotenie súčasného modelu spolupráce

- **Silné stránky:**

- právne vymedzený obsah a rozsah cezhraničnej spolupráce,
- presné vymedzenie kompetencií a postupov za prípravu prevencie a reakcie na krízové situácie v prihraničnom pásme,
- organizovanie spoločných cvičení riadiacich orgánov a výkonných zložiek krízového manažmentu územného obvodu.

- **Slabé stránky:**

- komplikované a zdĺhavé postupy na vyžadovanie resp. poskytovanie pomoci,
- menšia flexibilita regionálnych krízových orgánov v reakcii na vyžadovanú pomoc od príslušných územných celkov resp. orgánov susediacej krajiny,
- nedostatočné prepojenie varovných, komunikačných a informačných systémov (vrátane GIS) krízového riadenia,
- veľká vzdialenosť medzi regionálnymi kompetentnými orgánmi na cezhraničnú spoluprácu (napr. medzi B. Bystricou a Nógrad (MR) viac ako 120 km)
- Neexistujúca spolupráca a neznalosť rizík na lokálnej úrovni (obce)

Hodnotenie súčasného stavu financovania cezhraničnej spolupráce a pomoci pri katastrofách

- **Všeobecné zásady** financovania krízového manažmentu verejnej správy v Slovenskej republike sú upravené **zákonom o rozpočtových pravidlách**.
- **Finančné zdroje** na riešenie krízových situácií vrátane financovania preventívnych opatrení na predchádzanie, resp. zmierňovanie následkov katastrof v pohraničných územiach sa programujú a rozpočtujú v jednotlivých rozpočtových kapitolách **štátneho rozpočtu**
- **Podrobnosti** na financovanie výdavkov jednotlivých úsekov bezpečnosti občana a štátu **upravujú zákony a ich vykonávacie predpisy** (Např. pre CO zákon NR SR č.42/1994 Z. z. o civilnej ochrane obyvateľstva a jeho vykonávací predpis Vyhláška MV SR č. 599/2006 Z. z. ktorou sa ustanovujú podrobnosti o výdavkoch na civilnú ochranu obyvateľstva z prostriedkov štátneho rozpočtu.

- **Osobitným mimorozpočtovým zdrojom financovania hasičského a záchranného zboru a CO** sú prostriedky získané z **odvodu zmluvného povinného poistenia** zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla, známeho tiež ako „zákonné poistenie vozila. Napríklad v roku 2007 suma predstavovala čiastku kolo 680 mil. Sk.
- **Samosprávne kraje a obce** na úseku krízového riadenia sú financované najmä **formou účelových dotácií**. Jedná sa o finančné prostriedky vyčleňované na plnenie preneseného výkonu štátnej správy na úseku hospodárskej mobilizácie a civilnej ochrany obyvateľstva.
- Finančné prostriedky na riešenie konkrétnych krízových situácií vyčleňujú samosprávne orgány **aj v rámci vlastného rozpočtu**

Zásady financovania výdavkov na záchranné práce

- Zásady a postupy financovania výdavkov vzájomne poskytnutých záchranných prác susednými krajinami a náhrady škôd medzi zmluvnými stranami upravujú osobitné ustanovenia dvojstranných dohôd (Např. články 9 a 10 Zmluvy medzi Slovenskou republikou a Českou republikou o spolupráci a vzájomnej pomoci pri mimoriadnych udalostiach)
- **Hlavnou zásadou náhrady výdavkov** je, že žiadna zmluvná strana **nemá voči žiadajúcej zmluvnej strane nárok na náhradu výdavkov za poskytnutú pomoc**, vrátane výdavkov vzniknutých spotrebovaním, poškodením, alebo stratou výbavy.

Perspektívy financovania cezhraničnej spolupráce

- Členstvo SR v EÚ ponúka príležitosť získavať ďalšie prostriedky zo štrukturálnych fondov a fondu solidarity EÚ na riešenie krízových javov.
- Slovenská republika na programovacie obdobie rokov 2007 – 2013 získala viac ako 11 mild. EURO ako podporu z fondov Európskeho spoločenstva.
- Štruktúra schválených operačných programov ponúka široký priestor kompetentným orgánom využiť podporu aj na posilnenie občianskej bezpečnosti v pohraničných regiónoch.

- **Regionálny operačný program** prvýkrát v histórii SR ponúka príležitosť čerpať prostriedky aj na vybavenie nekomerčných záchranných služieb v regiónoch. Niektoré prioritné osi
- **Operačný program životné prostredie** je zameraný na ochranu obyvateľstva, majetku a životného prostredia pred povodňami, na ochranu ovzdušia a na minimalizáciu nepriaznivých vplyvov zmeny klímy a na odpadové hospodárstvo.

Iniciatívy spoločenstva – zdroj financovania preventívnych oparení

- Časť prostriedkov štrukturálnych fondov cca 5,4 % sa prideluje na iniciatívy spoločenstva, ktoré sú považované za osobitnú formou pomoci zo štrukturálnych fondov.
- Na účely posilňovania občianskej bezpečnosti v pohraničných oblastiach je najvýznamnejšia iniciatíva spoločenstva INTERREG – cezhraničná, nadnárodná a medzi regionálna spolupráca.
- Slovenská republika má vypracované programové dokumenty na čerpanie finančných prostriedkov z iniciatívy spoločenstva na cezhraničnú spoluprácu INTERREG III A so všetkými susednými krajinami vrátane ČR, kde Ministerstvo výstavby a regionálneho rozvoja SR je riadiacim orgánom

Hodnotenie stavu cezhraničnej spolupráce po vstupe SR do Schengenského priestoru

vstupom SR a ostatných susediacich členských krajín EÚ do Schengenského priestoru sa dočasná vonkajšia hranica EÚ zmenila na vnútornú hranicu EÚ.

Osobitným režim na vnútornej hranici

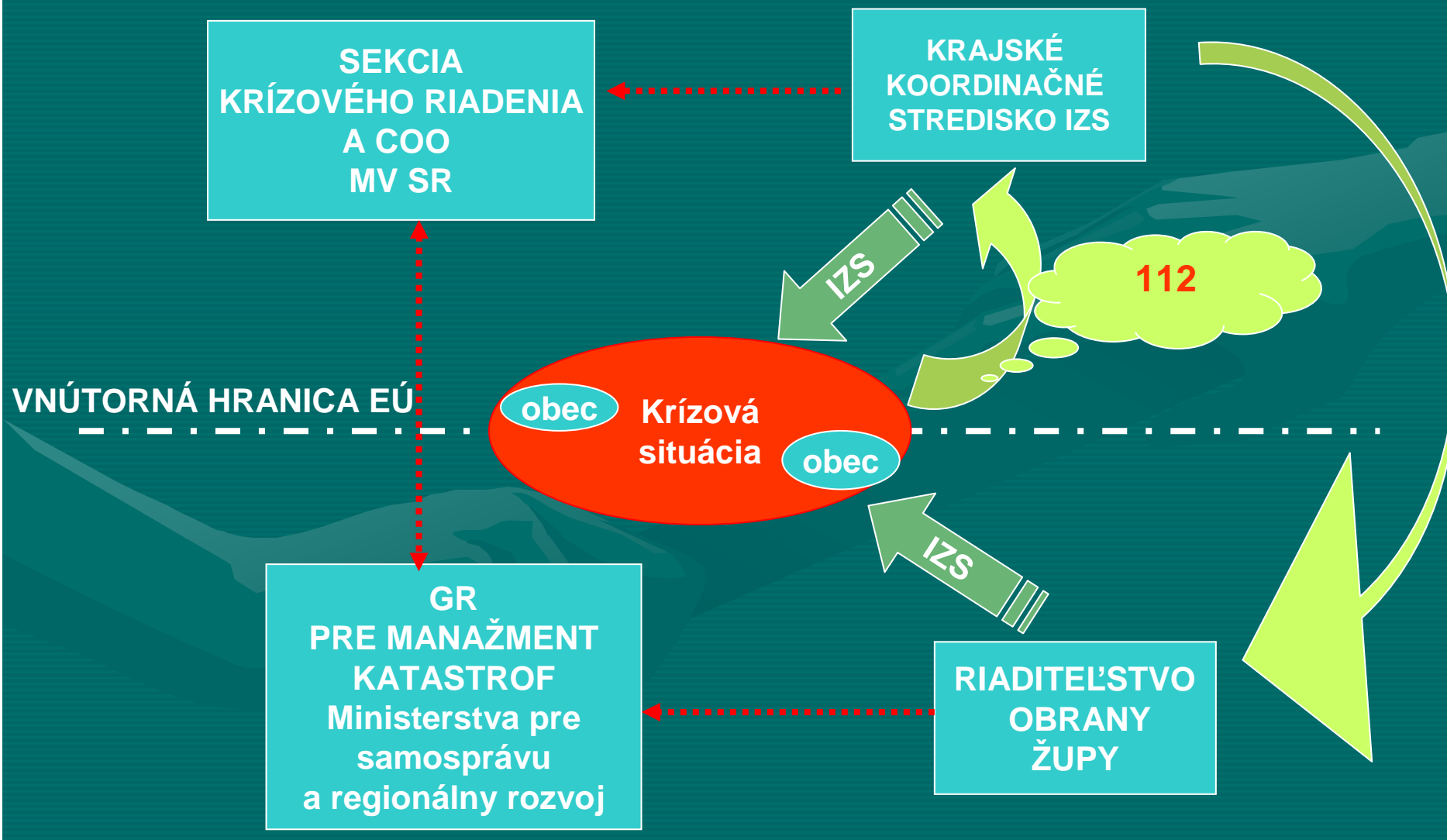
- prekračovanie hraníc z kontrolných miest, kontrolných miest, kontrolných miest, kontrolných miest,
- podstatné zrýchlenie vyšetrení
- zjednotenie a predávanie bezpečnostných zložiek
- zapojenie osôb a
- uľahčenie pony, že zmluvné strany posilnia spoluprácu pri vykonávaní kontrol prepravy nebezpečného odpadu,
- v prípade nebezpečenstva, žeby mohlo dôjsť ku zavlečeniu alebo šíreniu škodlivých organizmov, môže zmluvná strana požadovať prechodné opätovné zavedenie kontrolných opatrení stanovených právom spoločenstva a uplatňovať ich.

**CHÝBA USTANOVENIE
O PREKRAČOVANÍ HRANÍC ZÁCHRANNÝMI A
BEZPEČNOSTNÝMI ZLOŽKAMI V KRÍZOVÝCH SITUÁCIÁCH**

Východiská pre implementáciu zásad vzájomnej pomoci pri živelných pohromách a katastrofách do Schengenského dohovoru

- otvoriť tému na rokovaníach dvojstranných zmiešaných komisií na cezhraničnú spoluprácu,
- otvoriť tému na rokovaníach V4,
- iniciovať prijatie právneho aktu EÚ na doplnenie Schengenského dohovoru o nový model cezhraničnej spolupráce pri živelných pohromách a katastrofách

Možný model cezhraničnej spolupráce po vstupe SR a susedných krajín EÚ do Schengenského priestoru

Prínosy nového modelu cezhraničnej spolupráce

- podpora ďalšieho prenesenia výkonu štátnej správy bližšie k občanovi (stredisková obec, mikroregión),
- zjednodušenie postupov, väčšia flexibilita a zrýchlenie reakcií na krízové situácie v pohraničnom pásme,
- zmiernenie škôd a strát na životoch a zdraví obyvateľstva, majetku, životného prostredia, duševného a kultúrneho dedičstva.

Záver

Posilnenie cezhraničnej spolupráce pri katastrofách po vstupe SR do Schengenského priestoru by sa malo stať predmetom záujmu nie len krízových manažérov orgánov štátnej správy a územnej samosprávy a predmetom výskumu vzdelávacích inštitúcií.

Dosiahnutie pozitívnych systémových zmien v bezpečnostnom systéme SR na posilnenie cezhraničnej spolupráce pri katastrofách je podmienené legislatívnymi zmenami, ktoré je možné dosiahnuť len s podporou parlamentných politických strán.

V
DANKUJEM ZA POZORNOST

The image features the text 'V DANKUJEM ZA POZORNOST' rendered in a 3D, blocky font. The letters are a dark grey color with a slight shadow underneath, giving them a three-dimensional appearance. The text is set against a solid teal background. The letter 'V' is positioned above the first letter 'D'. The entire text is slightly angled, receding into the distance from the bottom left towards the top right.